

U Božjem svijetu nema više ni našeg prostora ni našeg vremena« (nav. mj.). Zbog toga »čovjek, u trenutku kad umire i ulazi u Božji svijet, više ne postoji u vremenu, nego s one strane svega zemaljskog vremena« (nav. mj.). To znači: on postoji u jednoj, zemaljskim načinima nepredočivoj spojenosti sa svim prošlim i budućim generacijama čovječanstva. »Moj susret s Bogom događa se zajedno sa susretom svega čovječanstva s Bogom« (56—60). Iz toga slijedi da čovjek u vlastitoj smrti doživljava na neki način i svoj posljednji sud i svoje uskrснуće, tako da »mi svi živimo u posljednjem vremenu, naočigled svršetka svijeta« (nav. mj.). — Za kršćanina, posebno, smrt znači »veliki, konačni susret s Kristom... Mi ćemo susresti Boga u samome Isusu Kristu. U njemu će Bog pred nama zasjati... U njemu je Bog postao konačna Objava i konačna Nazočnost u ovome svijetu« (nav. mj.).

Iznesena shvaćanja poznatog egzegeta Novog Zavjeta u sebi nose mnoga pitanja teološkog reda. U ta pitanja ne možemo ulaziti u ovoj kratkoj recenziji. U svakom slučaju, čini nam se pozitivnim to što pisac nastoji »u—tjeloviti«, »ucjeloviti« dogmu o besmrtnosti, davši joj na taj način karakter poticaja na angažirnost »čitavog čovjeka za čitavo čovječanstvo«. Čini nam se da je tako shvaćena dogma o osobnom vječnom životu, ne skrećući od načela »eodem sensu eademque sententia«, lakše uklopljiva u misaone koordinate današnjeg praktički i ovostrano, egzistencijalno i konkretno usmjerenog čovjeka i čovječanstva.

OBRANA I OBRAZLOŽENJE VJEROVANJA

Dr. o. Božo Vuco, Obrana moga vjerovanja, Makarska, 1976.

Janko N. Ivanović

Vrijedno je pročitati treće prerađeno izdanje jednostavne a toliko plodne knjige *Obrana moga vjerovanja* koju je napisao i po treći put izdao dr. o. Božo Vuco. Iz ovoga se može slutiti kako se uvijek može prodati dobra knjiga i u vlastitoj nakladi. Osvrnut ću se ovdje na ono najbitnije, kako bi se čitaoci mogli upoznati s njezinim sadržajem. Vjerujem da će svi oni koji su je čitali i koji će je čitati s njom biti zadovoljni.

Poput kakva popularnog katekizma, ovo djela na jednostavan način prezentira čitaocu odnos između Boga i čovjeka kroz vjeru. Uz postavljena pitanja pisac daje kratku postavku prigovora da bi zatim na nekoliko načina odgovorio na postavljeno pitanje. Djelo je dosta opširno i dobro je postavljeno po kvalitetu samih materijala i tematici u kojoj obrađuje pojedine teme.

U prvom dijelu pod zajedničkim nazivom *Bog* koji je podijeljen na četiri podgrupe autor obrađuje *Božju opstojnost*, u drugom poglavlju izlaže dokaze o Božjoj opstojnosti, u trećem raspravlja o Božjoj savršenosti, dajući na pojedina pitanja lijepo i jasne odgovore. Ovaj prvi dio autor završava s četvrtim poglavljem *Božja providnost* u kojem se osvrće na sve pojave i posljedice između Boga i čovjeka. U prvom dijelu također daje tematski krug velikih ličnosti i znanstvenika koji su vjerovali u Boga.

U drugom dijelu koji nosi naslov *čovjek* dr. Vuco izlaže sve karakteristike čovjeka u odnosu na Boga. Moglo bi se kazati da je to posebna veza Bog-čovjek-vjera ili Bog-vječnost, između čega se nalazi čovjek-vjernik. Ovaj je

dio podijeljen na dva dijela i to: *Duhovnost (spiritualnost) duše i Besmrtnost duše*.

Treći dio ovog djela nosi naslov *Vjera i bezvjerje* i moglo bi se slobodno reći da je to najbolji dio ove knjige. Naime, uza sve dobre rasprave i odgovore, ipak ovdje se osjeća da je autor uspio najviše i najbolje. A ujedno ovo je i najaktualnija tema koja interesira mnoge vjernike.

Prvi dio *Bog* i treći *Vjera i bezvjerje* nesumljivo su vrlo uspješni prema širini i dubini pojmova koji se obrađuju. Šteta je, a vjerujem da se to moglo ostvariti, što nedostaju uz neke odgovore i citati iz Svetog pisma. To bi bilo potrebno da bi se čitalac još više mogao uvjeriti u istinitost i vjerodostojnost pojedinih odgovora. Mislim da bi se ovo moglo staviti u četvrto izdanje koje će, vjerujem, izaći, uzevši u obzir temu koja se obrađuje i potrebe vjernika, da bi još bolje i više izgradili svoj horizont vjere, produbili znanje i otklonili sumnje koje ih muče.

U *Općem osvrtu* dr. Vuco na kraju kaže: »Čovjek, jer je razumno i slobodno biće, treba da životom priznaje Onoga od koga dolazi, od koga ima sve što ima, i komu će, na kraju doći« (potcrtao J. N. I.).

Nadam se da će svi oni koji budu čitali ovo djelo biti s njim zadovoljni, a autoru dru Boži Vuci možemo zaželjeti da nas obrađuje nekim novim, ovako dobrim i potrebnim djelom.

SRCEM PISANA POEZIJA

Dinko Bilić-Tusun, Darovi srca, koedicija HKD sv. Ćirila i Metoda i autora, Zagreb, 1977.

Svevlad Slamnig

Ako se ijedna poslijeratna zbirka pjesama može uklopiti u Croceovu definiciju poetskog čina kao nečeg što se zbiva isključivo u osjećajnoj sferi, onda su to *Darovi srca* Dinka Bilića-Tusuna. Osjećamo da te pjesme nisu mogle ostati nenapisane, neispjevane, da je vratak emocija koji ih je istočio bio prirodan kao disanje, kao pogled.

Taj tako označeni pjesmotvorni tok zbilja je čist od bilo kakve natruhe ne-emocionalnog u ciklusu »Čežnja u suton«. Što se toga dijela Bilićeve knjige tiče, ne znam tko je u svjetskoj poeziji dosegao toliko savršenstvo spontanosti osim Verlainea i Péguyja, ne računajući naravno na diskretni erotizam, koji je kod Bilića utkan u većinu stihova navedenog ciklusa. »Čežnja u suton« je dakle najbolji dio cijele zbirke, a dosta mu se približuju po vrijednosti i čistoći i pjesme iz ciklusa »Zagrljene duše«, kako onda kad se u pjesmi daje konkretan neponovljiv ugodajni doživljaj (»Zašto je lijepo pod crnim nebom«, str. 26), tako i onda kada se u čistom opjevku sublimira mnogo »sublimnih« epizoda:

»Ruka je tvoja meka kao sutoni / kad crvene boje gasnu / nad crnim bojama jezera (»U tvojim očima«, str. 24. Potcrtao S. S.)

Općenito bi se moglo reći da su ovom pjesniku jaka strana vizualne estetizirane percepcije i metafore, da u njemu ima nečeg slikarskog u najspontanijim pjesmama. Ali i kad ide u uopćavanja i u moralna sjenčanja, služi se senzornim metaforama: